

THE PINKYBERRIES-

33 pink puppets/ en rosa dockflock

Pernilla Eskilsson
Masterarbete i Textil Konst 2011
Högskolan för Design och Konsthantverk
Göteborgs Universitet
Handledare: Lisa Jeannin
Examinator: Annika Ekdahl

Världen bara så. Bara så
Att leva. Inte mer att dö.
Och allt annat- som en Bachsonat
ett kort ögonblick
spelad på såg.¹

Wisława Szymborska

Innehållsförteckning

<i>Inledning</i>	1
------------------	---

Processdel

<i>Huvuden</i>	2
<i>Kroppar</i>	2
<i>Kläder</i>	3
<i>Ögon, hår, armar, ben, händer</i>	5

Reflektionsdel

<i>Riktning</i>	7
<i>Textila källor</i>	7
<i>Dockor</i>	8
<i>The Pinkyberries</i>	9
<i>Bilder ur The Pinkyberries liv</i>	10-14
<i>Stoicism och blekning</i>	15

Slutdel

<i>Sammanfattning</i>	16
<i>Noter</i>	17

Inledning

Det gäller att få ihop saker. Myllret av skepnader och scenerier i mitt huvud och det tomma, fula kalhygget.

Eller 1960-talets New York och smålandsmörkret runt Mullsjö.

Anne på Grönkulla och Edvard Kienholz. Aggressiv energi och bruna flodkanter i dimma.

Eskapistisk skönhetslängtan och nitisk granskning.

Icke-vetandets moln och sanningstörst.

Elvis gospel och Prodigy.

Eller Konst och Hantverk.

Politik och Estetik.

Eller dockor och konsthögskola.

För 10 år sedan kom jag in på min förberedande konstskola genom 3 dockor, jag tar examen på min sista konstskola med 33 dockor och under denna tid har icke en docka blivit gjord. Det tog tio år för mig att få ihop dockor och konsthögskola. För att hamna "lägst bland det lägsta" ville jag att de skulle vara rosa.

Rosa dockor- hur tar man sig "upp" därifrån? Kan det bli konst? Eller hantverk? Eller blir det "bara" pyssel och hobbyprojekt?

Det tyckte jag var spännande, sedan blev det en rosa dockflock- *The Pinkyberries*.

And they are just back from their Monday picnic.

Processdel

Huvuden

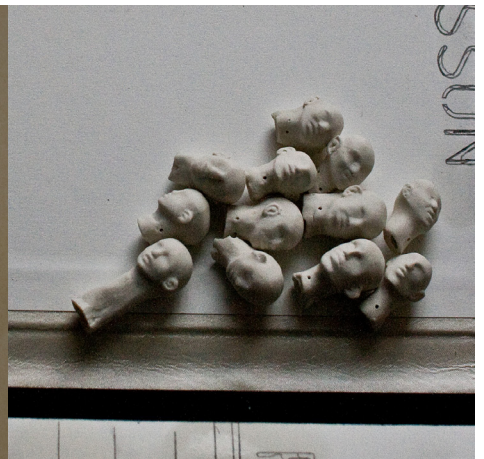
Processen med dockornas huvuden började ett år tidigare än examensterminen. De första prototyperna var av animationslera och lätta att ta med sig. Jag kunde arbeta med dem på tåget, låna en näsvinge från en medpassagerare och en läppvinkel från en annan. Jag kunde även arbeta med dem i sociala sammanhang, det fungerade att samtala samtidigt som jag gjorde vissa delar av huvudena (vissa delar i slutarbetet krävde en annan slags koncentration). Storleken på huvudena var ca 3 cm och den var den minsta storlek jag kunde åstadkomma. Det var svårast att göra och då intresserade det mig.

Dessa ca 100 huvuden bestämde jag mig för att gjuta i porslin, något jag länge velat prova. Det var en lång och utdragen process men jag tyckte om att jag inte hade full kontroll över slutresultatet. Jag tyckte också om att de blev 25 % mindre efter sista bränningen var klar.

I början av januari hade jag ungefär 50 st porslinshuvuden som jag ville arbeta vidare med. Det jag letade efter var en kombination av realistisk precision och obestämbar gåtfullhet, de flesta hade nyckfulla androgyna drag. Jag kände mig osäker på vilka de var, samtidigt som jag upplevde att de hade integritet.

Prototyper av animationslera (Sculpey)

Porslinshuvuden

Kroppar

Jag började att söka efter en metod att göra kroppar till huvudena. Jag eftersträvade rörlighet, jag ville att alla leder som går att röra på en mänsklig kropp även skulle gå att röra på dockornas kroppar (förutom halsleden som var av porslin). Rörligheten var viktig då jag såg på dem som skådespelare i en film. Jag letade efter en bra kombination av hårda och mjuka delar och provade att gjuta några kroppar i pappersmassa och tapetklister + gasväv.

Kroppexperiment

Pappersmassa

Jag kom fram till att göra kroppar genom att sy en form som jag stack igenom piprensare där armarnas leder sitter. Och piprensare + en lång aluminiumtråd på de ställen där benens leder sitter fast i kroppen. Jag använde mig av en extra mjuk, tjock aluminiumtråd som används mycket till leranimation och jag trädde igenom den genom hela kroppen så att dockan även fick en ryggrad. Aluminiumtråden gjorde jag en bit längre än benens längd. Jag planerade att den skulle gå att användas för att förankra dockan i marken vid utomhusaktiviteter och i en frigolitskiva vid studiofotografering.

Sedan använde jag mig av en nässköljare från apoteket och sprutade in gips i överkroppen och i bålpartiet. Emellan bål och överkropp stoppade jag trassel så att den delen blev rörlig.

Jag tyckte om den brutala känslan med den stora sprutan och den lilla kroppen. Det är roligt att vara sadistisk. Det glädde mig också att inte ha full kontroll på slutresultatet när jag sprutade gips i kropparna, en del blev ihopsjunkna, slutna. Andra blev självlklara och raka i sin kroppshållning.

Sprutan och gipset

I väntan på fyllnad

Nu hade dockan ett huvud som satt fast i överkroppen, två långa piprensarmar, en hård överkropp, mjuk midja och ett hårt bålparti. Och två piprensare som skulle bli ben och fötter och aluminiumtråd som kunde förankras i underlaget.

Gipset torkar

Docka med skjorta

Kläder

Då jag var nöjd med kropparnas funktion och uttryck började jag sy kläder, vilket jag aldrig gjort innan. Jag hade fått dockmönster av en kvinna i GDS- Global Doll Society- ett docksällskap i Vänersborg. Jag hade förminskat mönstrena i kopieringsmaskinen tills de blev pyttesmå. Tyckte jag. Men de var gigantiska till dockorna och jag provade att koka dem och tänkte att de skulle krympa. Det gjorde de inte. Jag fick istället använda mig av en blandning av mönster från sönderklippta kläder till souvenirdockor och ännu mer förminskade basmönster.

Efter ett tag när jag kom in i klädtillverkningen, blev jag lite besatt av att plissera. Och byggde kläder på egen hand från plisserade bitar som jag satte ihop med varandra. Jag jobbade parallellt med blekning, färgning, vaxning av tyg-bitar så att jag fick fram material jag kunde arbeta fritt med i klädskapandet.

Att hitta principen i klänningsbyggandet

Det var viktigt att komma fram till en färg som jag ville att hela gruppen dockor skulle förhålla sig till. Jag ville att de skulle ha olika nyanser av samma färg och att det sedan skulle komponeras ihop som i en målning. Jag kom fram till färgen rosa eftersom det kändes svårast.

Anledningen till det är att jag ville arbeta med att få dockorna o-gulliga. Inte för att det är något fel på gulligt utan för att det redan har gjorts ful-snygga (med en naivistisk estetik) behjärtansvärda dockor som man vill ta hand om. Jag ville göra realistiska, romantiska, hantverksmässigt välgjorda dockor som man inte känner något behov av att ta hand om. Och jag ville inte gå vägen via våld eller pornografi, utan hitta andra sätt. Därför kändes rosa intressant och svårt.

På jakt efter rosa nyanser

Kroppar utan kläder

Jag bestämde mig för blekrosa, skära nyanser. Jag hade behov av blekning. Jag hade behov av *Klorin*. Jag ville använda starka, frätande vätskor. Jag ville låta textilierna befinna sig på gränsen till totalförstörelse.

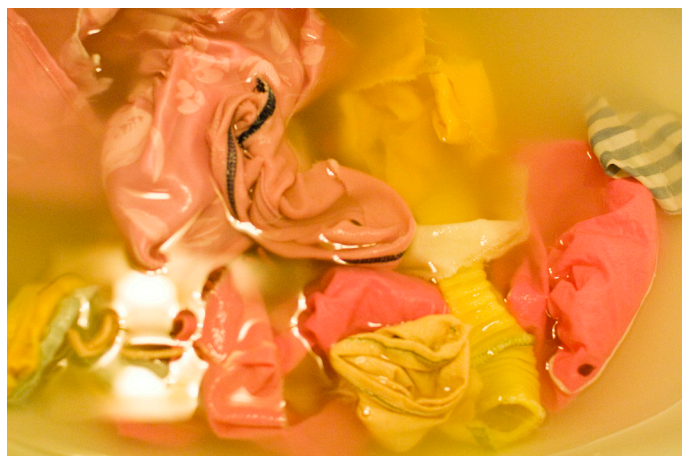
Jag läste *Marcus Aurelius*². Jag kände att stoicism och blekning hörde ihop. Jag visste inte varför. Inte då.

Jag tror att man snöar in på en viss teknik av anledningar som är gömda men kan bli uppenbara. I mitt liv har jag velat borra när jag känt behov av att gräva djupt, jag har slipat när jag känt behov av att betvinga tillvaron. Nu blekning.

Jag tror att jag har bullrat för ofta, tagit i utan att vara förankrad, krampaktigt skrikit SE MIG.

Marcus Aurelius, romersk kejsare och stoicistisk tänkare. Hans bok "Självbeträktelser" består av anteckningar från ett liv i ständig självprövning.

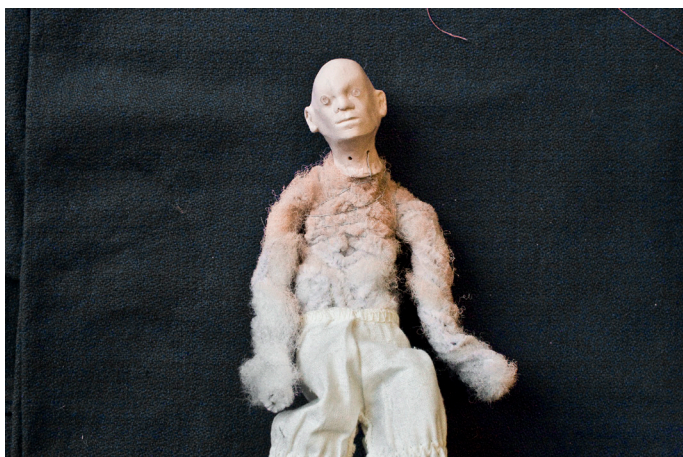
Klorin-bad

Ögon, hår, armar, ben, händer

Jag jobbade parallellt vidare med beslut om jag ville tillföra/ på vilket sätt jag ville tillföra ögon. Bestämde mig för rosa glaspärlor. Det gav dem en obestämbar blick som jag inte hade någon kontroll över. Jag tog även beslut om att inte ge dem några frisyrier vilket jag hade tänkt från början. Jag lämnade dem kala på hjässan, det förstärkte naturligtvis det androgyna uttrycket men jag tyckte inte det gjorde något och dessutom kändes det "too much" med frisyrier. "Too much" innebär troligtvis att man inte släpper i rätt tid och jag bestämde mig för att det var rätt tid.

"Av hundra rader är tio givna, nittio påbjudna: rader som inte velat ge sig, rader som – likt en fästning – givit upp, rader som jag erövat, det vill säga lyssnat mig fram till. Viljan hos mig är just gehöret, aldrig förtrötts i mitt lyssnande, till dess att jag hör – och aldrig anteckna något som jag inte lyssnat mig till. Inte frukta det första råa utkastet, nedklottrat med fruktlösa försök, inte heller det vita pappersarket – utan DET EGENA: det självrådiga.

Skapande vilja är uthärdande". Marina Tsvetajeva, *Konsten i samvetets ljus*³

Lonesome cowboy

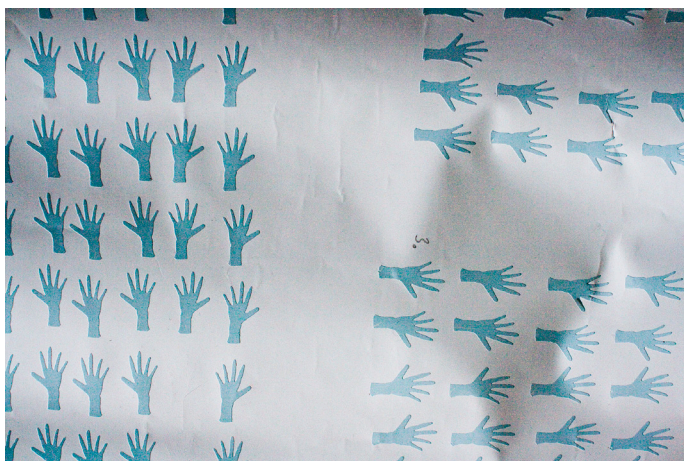

Stearin-experiment

Till sist gjorde jag över- och underarmar, över- och underben på en del dockor. Till det använde jag papier maché och papperslera, som jag formade runt piprensardelarna och gav samma rosa nyanser som huvudena.

Händerna gjorde jag med hjälp av HDK's plottermaskin. 3 olika storlekar på hand-klisterlappar kunde sammanfogas med en ståltrådsbit i varje finger och lite smältlim så att de skulle hålla ihop och utgöra en bra handform. Ståltråden ville jag ha eftersom jag ville att även dessa leder skulle gå att böja.

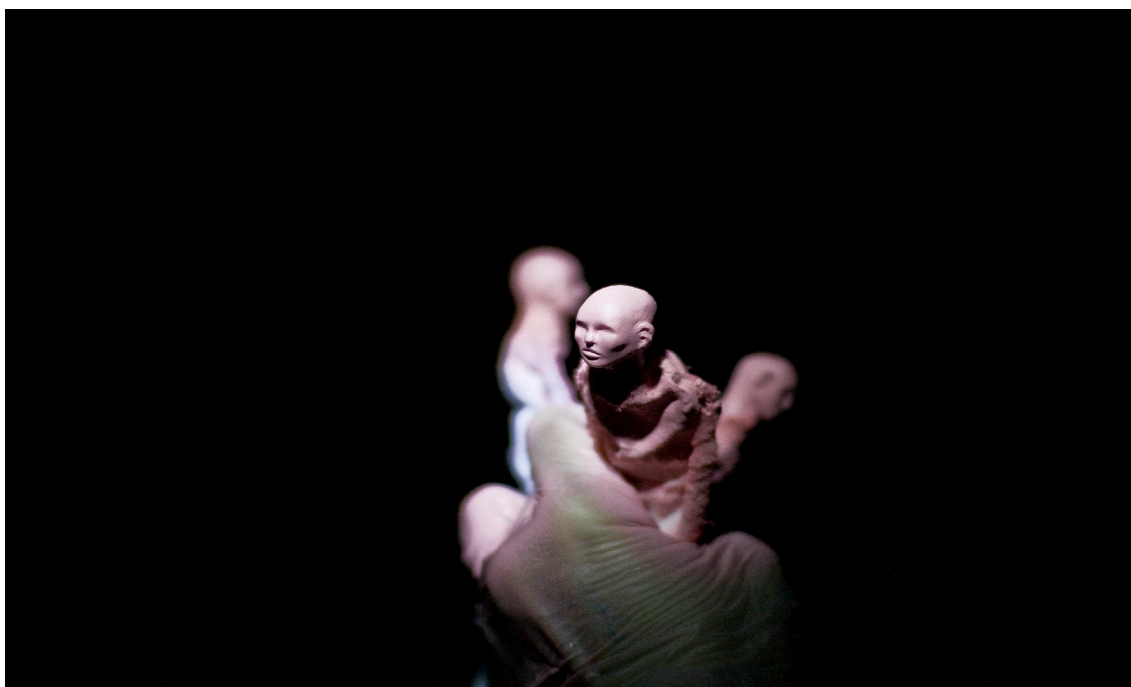
En del av dockorna fick även fötter genom att piprensardelarna som stack ut virades runt lite foderstoppning och kläddes med vita strumpor. De vita strumporna har ett lite stödstrumps- sjukhusaktigt utseende. Alla fick likadana, det var en enande faktor och kändes som någon slags omsorg.

Händer från plottermaskinen

Fingrar och händer är böjliga i alla leder

Rosa hudnyans

Reflektionsdel

Riktning

De arbeten jag gjort de senaste åren har handlat om en tydlig riktning *utåt! framåt!* I performance-projekten, i gymnasieläroarbetet, som workshopledare, föreläsare, eller som scenograf i storprojektet i ishallen. Det har handlat om att utsätta mig för mina egna rädslor. Jag har placerat mig själv längst ut på kanten av stupet, gett en liten knuff i ryggen och nyfiket, men lite kallt betraktat hur jag hanterar fallet.

I mitt examensarbete har jag haft en riktning *inåt! neråt!* I mig fanns ett behov av fördjupning. Jag har haft en genomgående känsla av att det är mitt viktigaste arbete hittills. Jag ville se vad som fanns längst där inne. Kanske det mest kärleksfulla och det mest läskiga jag gjort.

Jag ville ha en tillåtande inställning, ville ha roligt under alla delar i processen. Jag längtade efter att leva ut min kärlek till det textila materialet. Den längtan som förde mig till den utbildning jag nu lämnar.

Textila källor

Som skådespelare i Slåvateatern⁴ upplevde jag Ragnhild Wiveson-Norlins scendräkter. Lukten i det indiska sidentyget efter färgbadet, broderierna hon arbetade med på insidan av plaggen. Eftersom hon tyckte att det var viktigt att omsorgen fanns även där ingen tittade. Hennes ouppnåeliga hantverksskicklighet tillsammans med sensualismen i trådarna, glansen och tyngden när man hade på sig kläderna.

Den starka längtan som alltid funnits att få leva mitt liv i en kostymfilm. Tunna fladdrande lager runt kroppen i högt gräs, som i *Room with a view*⁵. Jord, mörker och lakan i *Drowning by numbers*⁶. Linjer i plagg som faller mjukt utefter kroppar. Klänningar av slitstarkt bomullstyg i *Lilla Huset på Prärien*⁷. Allt det där nötta, taktilt lyckliga, blekt uttrycksfulla.

Någonstans i mig vill en balettföreställning av Beatrix Potter få färgglada dräkter sydda av Robert Rauschenberg.

Dockor

Dockor där man får en stark känsla av inre nödvändighet- som hos textilkonstnär Elisabet Eriksson⁸ eller "folkkonstnär" Eila Leino (från utställningen *Annan Konst*¹⁹ på Göteborgs Konstmuseum) har inspirerat mig. Eller det svarta, kompromisslösa i dockorna i vodou-utställningen¹⁰, just nu våren 2011 på Etnografiska muséet i Stockholm.

Jag är intresserad av genusaspekten med dockorna på samma sätt som jag är det när det gäller det textila materialet. Att de som jag hittat som är intresserade av dockor som hobby, är kvinnor. Skulle man leta efter trädockor skulle man hitta andra förhållanden och man skulle troligtvis inte kalla objekten för "dockor". Jag tror att det som utgör en docka handlar om mjukhet, det textila är en viktig aspekt av en docka.

Om man däremot tittar på eftertexterna till leranimerade dockfilmer, är ca 80 % av medarbetarna män. Både dockbyggare och ljussättare osv. För mig skulle en dockfilm vara ett sätt att få ihop världarna teknik och textil.

Vodou-dockor från Haiti.
Världkulturmuseet, Göteborg våren 2010

1 av 3 dockor i arbetsproverna till
Gerlesborgsskolan Bohuslän 2001

I mitt arbete med dockor har jag träffat på en grupp kvinnor som tillhör en internationell förening, Global Doll Society¹¹. Gruppen leds av Birgitta, en kvinna som jobbat med dockor i 25 år. Hon lagar och tillverkar dockor efter antika förlagor. Gruppen träffas en gång i månaden och på höstarna åker de på ett konvent där de tävlar i docktillverkning. En gren i den här tävlingen kallas "Originals". Om man ska tillåtas ställa upp i grenen måste man kunna bevisa att man gjort alla originalformer, gjutformer, all kläddesign o s v efter eget huvud, d v s ingenting får vara prefabricerat.

Detta blev jag så fascinerad av för vad blir det då om inte ...konst? Eller rättare sagt vad exakt skiljer det från konst? Hobby-estetik? Utbildning? Pengar? Hängivelse? Konstnärlig kvalitet? Sammanhang? Strävan efter kommunikation?

Det skulle vara kul om jag bestämde mig för att försöka ställa upp i en dock-tävling med min dock-flock.

"Hattmakaren"- karaktär ur *Alice i Underlandet*. Nålfiltad av Kerstin Lager, en av medlemmarna i GDS.

I min projektformulering nämner jag Nathalie Djurberg¹² och Mike Kelley¹³ som en slags antites för hur jag vill använda mina dockor. De använder dockor för den symboliska betydelse en docka har och effekten som uppnås om denna docka plötsligt ägnar sig åt våld eller pornografi.

Jag nämner även Anna Sjons Nilsson¹⁴ som gör dockor, som kanske mer liknar det jag ville uppnå- att dockorna är hantverksmässigt och konstnärligt intressanta i sig. Men jag vill också gå vidare och göra dock-animationer, jag gjorde några foto-sessioner i vassen ett par gryningsmorgnar.

Jag inser nu att det är här mitt resonemang om rosa dockor, "lägst av det lägsta", "blir det konst, pyssel eller hantverk" osv, haltar:

Eftersom det inte verkar som om The Pinkyberries är intresserade av att föra debatten om konst, konsthantverk, pyssel, feminism vidare. Jag får fortsätta fundera över dessa frågor och hitta fler sådana sammanhang.

The Pinkyberries

*Someone might ask me-
Do I know the Pinkyberries?
And I might answer YES or NO
Both would be just as truthful.*

As a group considered they are like any other groups; both individuals and family members.

Some of them have high moral standards.
Some care mostly about their clothes.

Some of them are slow in their reactions.
Some are secretly radical in their political views.

Some agree on things they don't really want.
Some just don't know when enough is enough.

To some of them no one ever listens.
(once someone suggested it was because of the pink colour)

Some of them are singing all the time.
Some of them think their nose is too big.

Some of them are genuinely kind.
And some can't seem to get the pieces of reality together.

And what were they really doing in that barn just before the picnic?
Why did they make such a big fire, did they really have permission to do that?
(and you might also ask-)
Do they cooperate? Do they ever exclude one another?
Are they really nice to each other?
And finally- did they have a good picnic this Monday?

Texten är från den öppna presentationen av mitt examensarbete den 10 maj 2011

Some of them have high moral standards.

Some care mostly about their clothes.

Some agree on things they don't really want.

Some are secretly radical in their political views.

Some of them think their nose is too big.

And some are genuinely kind.

What were they doing in that barn just before the picnic?

What about the fire?

Do they cooperate?

Do they ever exclude one another?

Some of them can't seem to get the pieces of reality together.

Monday picnic?

Stoicism och blekning

Jag upplevde att jag var mitt i en viktig, symbolmättad tid i mitt liv under examensarbetet. Jag ville omfamna min historia, väva in mina tidigare erfarenheter i denna speciella av tider. Alla material jag sparat genom åren, jag tänkte att det måste vara till detta tillfälle de sparats. Ett litet stolsben från en dockskåpsstol jag gjort när jag var liten, en bit av min egen brudslöja, glaspärlorna från mormor och morfars sommarhem vid havet, en bit från ett ryskt cigarettpaket. Jag ville frossa i hur fantasifullt jag hittar mina material, hur ohämmat jag tar hem scarfen i diket eller hundpälsen i skogen som jag plockar upp och lägger i ett färgbud. Jag ville pröva en massa nya konsistenser tillsammans med de gamla-latex och kryddpeppar, silikon och militärull, stearin och växtdelar.

Jag såg aldrig när det spårade ur. Jag såg aldrig när jag istället för att ge blev besatt av att *visa*, av att *få*. Få visa hur tapper jag var med min cape och mitt svärd. Få lyckas, få framgång, få bekräftelse. Jag ville bli sedd. Vad hände?

Ändå läste jag och läste och blekte och blekte, försökte förstå vad det hela handlade om. För mig. I mitt liv. Marcus Aurelius var en romersk kejsare och känd som stoicistisk tänkare. Jag tilltalas av strängheten, asketismen, behovet av att kalla saker vid dess rätta namn, som många i hans samtid uppfattade som cyniskhet.

“Den som åtrår eftervärldens pris förgäter att alla som minns honom snart själva skall dö och så i sin tur nästa släkte, ända tills hela denna ära förgår jämte dem som fortplantat den.”

“Allt varar blott en dag, både det prisade och den som prisar.”

“Om en Gud sade till dig att du skulle dö imorgon eller senast i övermorgon, skulle du väl ej hålla på att det blev i övermorgon, såvida du inte var en feg stackare; ty hur obetydlig vore inte tidsskillnaden. Anse skillnaden lika obetydlig om du skall dö efter många år eller imorgon.”

Citaten ovan är från Marcus Aurelius, *Självbeträktelser*¹⁵. Stoicismen kom för mig att handla om förmågan att genom självdisciplin uppnå en inre frihet. Friheten att mitt i tillvarons spel av födelse och död uppleva sinnesro. Sinnesro nog att försonas med min egen storhet och min egen begränsning.

När jag förstått, tog jag bort alla detaljer, alla delar av dockorna, som hade fel riktning. Som pekade på mig, som fanns där för att peka på min begåvning och inte på dockorna. Jag tog bort de delarna. Kapade, klippte sönder, slängde. Det var mitt viktigaste arbete.

Jag antar att man kan tala om någon slags *reduktion*. Men jag hatar ordet reduktion. Förr eller senare måste alla människor som sysslar med någon form av seriös konstnärlig verksamhet alltid tala om reduktion. Men det går inte att prata om reduktion, det är som med kärlek. Det går inte att säga om sig själv att man är en kärleksfull människa. Kanske går det inte heller att säga till någon att man älskar honom eller henne. Orden har inget värde i sig själva, de måste upplevas genom våra handlingar.

”Till slut är det alltid med sitt liv man svarar på de viktigaste frågorna. Det spelar ingen roll vad man säger under tiden, med vilka ord och argument man försvarar sig. Till slut, när allting är över, besvarar man med sitt livs fakta de frågor som världen så envetet har ställt till en; de frågorna lyder: Vem är du? Vad var det du verkligen ville? Vad var det du verkligen kunde? Mot vad eller vem var du trogen eller otrogen? När var du modig eller feg? Det är frågorna. Och man svarar så gott man kan, ärligt eller lögnaktigt men det är inte så särskilt viktigt, det som är viktigt är att man till slut svarar med hela sitt liv.” Sandor Marai, *Glöd*¹⁶

Slutdel

Sammanfattning

Jag ville att viktiga saker skulle äga rum. Viktiga saker hände. De viktigaste var mina möten med The Pinkyberries och med den romerske kejsaren och stoikern Marcus Aurelius.

Stoicismen visade mig den fina linjen mellan att vilja ge och vilja få. Jag vet att jag kommer att överträda den linjen gång på gång under alla min levnads dagar.

Jag är nöjd med dockorna The Pinkyberries. Jag är nöjd för att jag upplever att de är självständiga. Självständiga från mig, oberoende av varandra men en självklar enhet. Jag ser fram emot att lära känna dem. Jag vet ännu inte vad de gör om dagarna eller vilka livsmål och förväntningar de bearbetar.

Jag ser dockorna som en möjlighet till en plattform. En plattform för ett politiskt ifrågasättande av rådande verklighet. En plattform för möten av kulturell och sociologisk karaktär. En plattform för vidare utforskningar av det textila materialet.

Jag ser också möjligheter till skojiga upptäckter när det gäller dockanimerande såsom fotografi, ljussättning, ljud- och röstexperiment, sång, rytm, samarbeten med ljudkonstnärer, musiker, klassiska tonsättare, strupsångare och bildredigerare.

Kanske också dockorna och jag tar oss ut i världen via tekniska apparater. Eller via en dockteater-performance på en linfärja. Eller i en ljudlös kanot om natten.

Noter

- 1 Wislawa Symborska, *Dikter 1945-2002*, FIB:s Lyrikklubb, 2003
- 2 Marcus Aurelius, *Självbeträktelser*, Uddevalla, 1967
- 3 Marina Tsvetajeva, *Konsten i samvetets ljus*, Umbra solis, 1997
- 4 <http://www.teaterslava.org/>
- 5 James Ivory, *Room with a view*, 1985
- 6 Peter Greenaway, *Drowning by numbers*, 1988
- 7 Amerikansk TV-serie av Michael Landon, Laura Ingalls Wilder, m fl, *Lilla Huset på Prärien*, 1974-1984
- 8 <http://konstepidemin.blogspot.com/2009/02/elisabet-eriksson.html>
- 9 <http://www.postfuturism.org/>
- 10 <http://www.etnografiska.se/smvk/jsp/polopoly.jsp?d=2467>
- 11 http://www.gillianrichards.co.uk/topics/global_doll_society.htm
- 12 <http://www.youtube.com/watch?v=-jc4oh4v7qc&feature=related>
- 13 <http://www.mikekelley.com/>
- 14 <http://www.annasjons.se/>
- 15 Marcus Aurelius, *Självbeträktelser*, Uddevalla, 1967
- 16 Sandor Marai, *Glöd*, CD-bok, Spånga, 2005

